

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1925 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om ändring av gällande bestämmelser rörande beskattning av äkta makars inkomst.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 176, har herr *Lindhagen*, under hänvisning till att enligt gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt äkta makar, som båda åtnjuta inkomst, bliva högre beskattade än två icke gifta personer med motsvarande inkomster, hemställt, »att riksdagen ville för sin del besluta eller hos regeringen begära förslag till ändring i vederbörande beskattningsförfattning för undanröjande av ovan anförda missförhållanden».

Uti en inom andra kammaren väckt, likaledes till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 158, har fröken *Wellin*, under påpekande av samma förhållande, varom herr *Lindhagen* i sin nyssberörda motion erinrat, och med hänvisning till att detsamma gällde i motsvarande mån för den kommunala beskattningen, hemställt, »att riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till ändring av ifrågavarande lagbestämmelser därhän, att varje make måtte få taxeras och beskattas personligen efter egen inkomst såsom självständig skattedragare utan avseende taget till den andre makens inkomster, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen giver anledning».

Beträffande motiveringen för de särskilda förslagen utöver vad här återgivits får utskottet hänvisa till motionerna.

Före år 1908 genomförd lagstiftning gällde enligt praxis att gift kvinna icke var deklara-
tionspliktig och icke för sin inkomst skattskyldig samt att mannen skulle taxeras även för all hennes inkomst utan avseende på dess beskaffenhet och utan hänsyn till om hustrun enligt lag ägde att ensam råda däröver eller icke. Genom kungörelserna den 16 oktober 1908 angående den vid 1908 års riksdag åtagna bevillning av fast egendom samt av inkomst (nr 123) samt angående inkomstskatt för år 1909 (nr 124) infördes i vår skattelagstiftning den principen, att hustru skall taxeras för sådan sin inkomst, varöver hon enligt lag äger att ensam råda. Vid själva skatteberäkningen skulle emellertid makarna betraktas såsom en enhet, vilket uttryckligen betonades av dåvarande chefen för finansdepartementet i hans uttalande till

Sammanfattning av frågans föregående behandling.

statsrådsprotokollet vid framläggande av de propositioner, nr 34 och 35, vilka resulterade i nyssnämnda kungörelser.

I två särskilda motioner vid 1911 års riksdag påkallades utredning rörande åtgärder för undanröjande av den på äktenskapsfrekvensen menligt inverkan oegentlighet i skattelagstiftningen, som bestode däri, att äkta makar enligt då gällande bestämmelser träffades av hårdare beskattning av sina inkomster än två i ej legaliserad förbindelse sammanlevande personer med samma inkomster. I anledning därav yttrade riksdagen i skrivelse den 6 maj 1911, nr 108, bl. a. följande:

»En radikal utväg vore givetvis att som regel göra äkta makar till självständiga skatteobjekt. Därigenom skulle undanröjas åtminstone den i motionerna särskilt betonade oegentligheten beträffande avdragen. En sådan åtgärd skulle emellertid innebära ett brytande med en av grundprinciperna i vårt skattesystem, äkta makars samfälliga beskattning, en princip, som är allmänt erkänd även i utlandet. Riksdagen har fördenskull tagit i övervägande, huruvida icke på annat sätt åtgärder kunde vidtagas för erhållande av en för ifrågavarande ändamål gynnsammare skattelagstiftning. Såsom möjliga utvägar hava därvid framställt sig de i motionerna antydda, nämligen dels att sänka existensminimum för ogift person och höja detsamma för samlevande äkta makar, dels ock att på lägre inkomststadium vid bedömning av äkta makars skatteförmåga måhända större hänsyn än i gällande skattelagstiftning kunde tagas till det antal barn, de hava att försörja.»

Riksdagen anhöll i berörda skrivelse om utredning angående de åtgärder, vilka i beskattningsavseende kunde vidtagas för främjande av ovan angivna syfte, samt om framläggande för riksdagen av det förslag, som av utredningen kunde föränledas.

Saken har därefter varit föremål för behandling av såväl kommunalskattesakkunniga i deras år 1917 avlämnade betänkanden som de s. k. 1918 års inkomstskattesakkunniga, vilkas uttalanden i ämnet återfinnas bl. a. i av dem avgivna promemorior, som bilagts propositionerna nr 259 år 1919 och nr 209 år 1922. Därjämte hava vid olika tillfällen ändringar i skattelagstiftningen genomförts i syfte att bereda skattelindring åt äkta makar och särskilt åt hustru, som av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, därvid dock den från början antagna principen, att äkta makar i beskattningsavseende skola betraktas såsom en enhet, lämnats orubbad.

Slutligen har frågan behandlats av 1921 års kommunalskatteskommitté, vilken i sitt den 15 oktober 1924 avlämnade betänkande angående den kommunala beskattningen uttalar, att kommittén »i fråga om äkta makars beskattning bibehållit principen, att deras skatteförmåga skall bedömas med hänsyn till deras sammanlagda inkomst». Kommittén framhåller emellertid därjämte, att det »för kommittén syntts vara av vikt, att äkta makar, såvitt möjligt, icke i beskattningsavseende intaga sämre ställning, än om de vore ogifta». Med utgångspunkt härifrån framställer kommittén vissa förslag om ändrade grunder för beräkning av äkta makars beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen.

Landskamreraren Otto V. Landén och hovrättsrådet Harald Waller, vilka efter att hava förordnats att slutföra av inkomstskattesakkunniga påbörjade utredningar den 28 september 1923 avgivit betänkande om inkomst- och förmögenhetsskatt, hava ävenledes övervägt förevarande fråga och därvid föreslagit bestämmelser, som nära ansluta sig till det av 1921 års kommunal-skattekommitté i ämnet framlagda förslaget.

Den i motionerna avhandlade frågan är sålunda alltjämt föremål för förberedande utredning och behandling. Enligt vad som ställts i utsikt, komma förslag till reformering av såväl den kommunala som den statliga beskattningen att föreläggas nästkommande riksdag, som då får tillfälle att i ett större sammanhang ägna föreliggande detaljspörsmål vederbörlig uppmärksamhet. Vid sådant förhållande och då utskottet hyser den förvisningen, att Kungl. Maj:t även utan en direkt framställning i ämnet från riksdagens sida kommer att beakta de i motionerna framhållna synpunkterna, synes det icke utskottet lämpligt att nu uttala sig för någon viss lösning av frågan och ej heller att föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare utredning och förslag i densamma.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motioner I: 176 av herr Lindhagen och II: 158 av fröken Wellin, om ändring av gällande bestämmelser rörande beskattning av äkta makars inkomst, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 februari 1925.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Wohlin, Johan Nilsson i Kristianstad, Rune, Örne, Boman, Pers, Bärg, Borell, Johan Bergman, Månsson i Hagaström, Jönsson i Boa, Olsson i Ramsta, Johansson i Kullersta, Lithander, Olsson i Golvvasta, Lövgren i Nyborg, Björnsson, Heyman, Olsson i Gävle och Johansson i Krogstorp.

Reservationer

i fråga om motiveringen:

av herr *Pers*; och
av herr *Björnsson*.
